

Posudek oponentky disertační práce

Mgr. Eva Rivera:

Prozessrechtliche Aspekte der Mediation im Recht der EG, 322 s.

Oponentka: Prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc.

I.

Výsledky práce

Předkládaná disertační práce se zabývá pro českého právníka velmi zajímavou otázkou procesně právních aspektů mediace v právu ES (dnes již asi spíše EU). Hned na počátku je třeba uvést, že téma bylo zvoleno velice vhodně, je to téma aktuální zejména v souvislosti s přípravou zákonů o mediaci v členských státech EU k provedení Směrnice EP a Rady č. 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. Takový zákon se připravuje i v České republice, v době, kdy je psán tento posudek, však stále ještě nebyl definitivně schválen a zdá se, že ještě není všechno úplně jasné právě z hlediska otázek, které autorka naznačuje ve své práci. Záměrem práce, jak autorka uvádí, je přispět k celoevropské diskusi o institucionálním zahrnutí mediace do národních právních systémů a o úloze zákonodárce EU s tím spojené. Primárně používá literaturu z německého právního prostředí, což hodnotit velmi pozitivně, protože Německo a Rakousko jsou zeměmi nám z hlediska právní kultury velmi blízkými, spadáme již opět do stejné právní rodiny. Je to určitě vhodnější než vycházet, jak je dnes oblíbené, z evropské literatury v angličtině, která je přece jen středoevropským procesním konceptům dost vzdálená, neboť zahrnuje vedle autorů ze zemí common law často i autory ze severovýchodních a dalších států. Tyto nám kulturně vzdálenější země však na druhé straně mají s mediací velké zkušenosti, to je potřebné přiznat.

Velmi oceňuji výchozí tezi autorky, že na mediační řízení se nedá pohlížet odloučeně od procesních souvislostí. V současné době jsem garantem české národní zprávy v rámci evropského projektu „Removing obstacles to access to (e)Justice through mediation in Europe: ensuring enforcement and smooth cooperation with judicial and non-judicial authorities“. V rámci přípravy národní zprávy se potýkáme s řadou otázek, které právě směřují do procesní či nikoli procesní roviny mediace a musím přiznat, že o těchto aspektech v autorském kolektivu stále diskutujeme. Zajímá mne tedy závěrečný názor autorky na tento aspekt mediace, který by mohla prezentovat při ústní obhajobě.

Je zřejmé, že autorce se zdařilo se s tématem důstojně vypořádat, předložila kvalitní práci, která je v rámci české literatury v jistém smyslu průkopnická.

II.

Aktuálnost zpracovaného tématu

Téma je velice aktuální, lze jen litovat, že autorka se blíže nezabývala českým procesním právem, které s otázkami mediace souvisí.

III.

Struktura práce – zvolené metody zpracování

Struktura práce je zdařilá, práce je rozdělena do pěti částí, jimž předchází Úvod (Einleitung) a poslední částí je Závěr (Abschließende Bewertung der prozessrechtlichen Aspekte der Mediation im Recht der Europäischen Union durch direkte Gegenüberstellung der vorgestellten unionsrechtlichen und übrigen Regelungsinstrumente). I. díl „Grundlagen der Mediation“ se zabývá zejména pojmem mediace a obecnými zásadami mediačního řízení. Autorka chápe mediaci jako řízení spočívající na dobrovolnosti stran, v němž třetí osoba bez pravomoci spor rozhodnout systematicky podporuje komunikaci mezi stranami cílem umožnit jim samostatné řešení jejich konfliktu (*Hopt/Steffek*), s touto definicí lze plně souhlasit. II. díl „Verhältnis von Mediation und Recht und Regelungssätze“ uvádí základní instrumenty regulující mediaci a možné formy sjednocování úprav. Autorka by měla při ústní obhajobě blíže vysvětlit pojmy Mediationsvereinbarung, Mediationsvertrag a Mediationsvergleich v konfrontaci s připravovaným českým zákonem o mediaci. III. díl „Verhältnis der Mediation zum Gerichtsverfahren und Verfahrensfragen der Mediation“ představuje z hlediska českého čtenáře asi nejzajímavější pasáže, neboť tyto aspekty mediace jsou „pohybu“. IV. díl „Kompetenzen, Regelungen und Rechtsprechung im Bereich der Mediation auf unionsrechtlicher Ebene, Empfehlungen und Dokumente des Europarates zur Mediation, das Uncitral Model Law und der Uniform Mediation Act“ se zaměřuje spíše na regulaci mediace „shora“, což je ovšem také užitečné, zejména pro českého čtenáře je to opět Směrnice o mediaci a výklad jejích ustanovení. V. díl je Závěrečným zhodnocením, které se věnuje procesně právním aspektům mediace v právu EU.

Použité metody zpracování jsou klasické – analýza a syntéza, s významným přispěním komparatistické metody, bez které si ostatně práci tohoto charakteru ani nedovedu představit.

IV.

Připomínky k textu

K textu, který je napsán pečlivě a velmi podrobně se zabývá vymezenými otázkami, mám jednu obecnou připomínku: je škoda, že autorka zůstala tak trochu na povrchu a neuvádí

jednotlivé případy mediace z praxe, to by jistě práci prospělo, alespoň pro ilustraci, čeho konkrétně se mediace týká. Také postrádám návaznosti na české právo – přece jen, práce je předkládána o obhajobě v České republice na české univerzitě a myslím, že se měla alespoň trochu zamýšlet i nad českými souvislostmi.

V.

Otázky k obhajobě

Otázek mám celou řadu, autorka by se měla vyjádřit především k „mediaci se vztahem k soudu“ z hlediska českého práva a posoudit i úpravy, které předvídá zákon o mediaci. Dále, nerozumím tomu, jak si autorka představuje, že vykonatelnost mediačních dohod by mělo zajistit evropské právo s tím, že je třeba rozlišovat při přeshraničních mediačních řízeních mezi zajištěním postupu k prohlášení závěrečných mediačních dohod vykonatelnými a úpravou zajišťující, že závěrečné mediační dohody, které byly učiněny vykonatelnými v jednom členském státě, jsou jako vykonatelné uznány v jiném členském státě. Osobně v tomto problému nevidím, s ohledem na existenci bruselských nařízení. Ale zajímá mne názor autorky. Dále mne zajímá její názor na článek 1 odst. 2 Směrnice z hlediska českého práva (uvádí, obecně, pouze právo německé – „indisponibilní práva“, mimochodem odkaz na ZKM 2008 není přesný, citovaný článek *Wagner/Thole* jsem tam nenašla,¹ i to je třeba upřesnit). Zajímá mne i její vysvětlení doporučení zvážit systém právní pomoci rovněž u přeshraničního mediačního řízení (s. 297).

VII. Závěry

Předloženou disertační práci plně doporučuji k ústní obhajobě a navrhuji, aby po úspěšné obhajobě byl Mgr. Evě Rivera přiznán titul Ph.D. Práce splňuje požadavky standardně kladené na disertační práce v daném oboru.

V Praze dne 3.3.2012

Prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc.

¹ Viz <http://www.mwonline.de/online/journalindex/21/Mediation,+Konfliktmanagement,+Verhandeln/ZKM+-+Zeitschrift+f%FCr+Konfliktmanagement.html>, navštíveno 3.3.2012.